

Addysg Grefyddol

Cwestiwn Allweddol 1: Pa mor dda yw'r deilliannau mewn Addysg Grefyddol?

- Seilir yr hunan arfarniad ar arsylwadau gwersi, arfarniadau o waith disgyblion a chyfweliadau â disgyblion.
- Dylai ysgolion uwchradd gyfeirio at CA3, CA4 a CA5 (Astudiaethau Crefyddol ac Addysg Grefyddol) a chynnwys arfarniad o asesiadau athrawon ac/neu ganlyniadau arholiad.

Cyfeiriadau: Fframwaith Arolygu ESTYN Adran 1 a'r Maes Llafur Cytûn Lleol

Safonau mewn Addysg Grefyddol – cynnydd mewn dysgu

Mae'r safonau Addysg grefyddol ym amrywio rhwng da neu'n dda iawn o fewn yr ysgol. Mae arsylwadau, yr arfarniadau wedi adnabod y cryfderau ynghyd â'r meysydd i'w datblygu.

Trwy amryw weithgareddau yn yr ysgol, ac yn allgyrsiol, mae cynnydd y disgyblion yn eu datblygiad personol, cymdeithasol a moesol yn dda. Mae'r ysgol yn rhoi pwyslais dda ar ddatblygu a hyrwyddo medrau cymdeithasol a medrau bywyd ymysg disgyblion ar draws yr ysgol. Mae rhan fwyaf o blant yr ysgol yn meddu ar fedrau cymdeithasol a bywyd da megis pryder neu gonsyrn am eraill, parch a gofal, a gallant dderbyn cyfrifoldebau yn rhwydd, megis helpu staff, helpu yn ystod amser cinio a'r system 'Bydis Buarth'.

Mae'r ysgol yn darparu cyfleoedd cynhwysfawr i bob un disgybl ddatblygu'n addysgol a chymdeithasol gan ymgymryd â chyfrifoldebau o fewn eu hoedran. Adlewyrchwyd hyn yn holiaduron rhieni gyda 94% yn cytuno a 58% yn cytuno'n llwyr bod eu plant yn cael eu datblygu'n gymdeithasol.

Mae bron pob un o'r plant yn gyfeillgar â'i gilydd mewn sefyllfaoedd ffurfiol ac anffurfiol. Mae'r bron pob un yn cyd-dynnu'n dda iawn â'r athrawon ac aelodau eraill o'r staff.

•Mae llawer o lyfrau'r disgyblion yn dangos cynnydd dros y flwyddyn ac mae cofnodion asesu, targedu a thracio yn dangos cynnydd da iawn unigolion. Mae'r rhan fwyaf o'r Asesu ar Gyfer Dysgu a wna'r disgyblion ynghyd a'r cynllun cywiro a ddefnyddir gan yr athrawon wth ymateb i waith disgyblion yn golygu bod y disgyblion yn ymwybodol o safon eu gwaith a'r hyn sydd ei angen i'w wella. Disgyblion yn adfyfrio ar eu dysgu eu hunain yn dda iawn. Mae'r holl ddisgyblion yn adnabod Meini Prawf Llwyddiant ac wedi arwain at godi safonau. Hyn yn weladwy yn llyfrau'r disgyblion - disgyblion llawer iawn fwy hunangynhaliol.

Yn y Cyfnod Sylfaen mae'r plant wedi cael straeon amrywiol o'r Beibl ynghyd a stori Palesa yn Lesotho a gweld sut mae o yn addoli. Mae'r rhan fwyaf o'r plant wedi holi Pam fod Iesu Grist wedi marw yn Stori'r Pasg a mae bron bob un wedi cynnig syniad sut allwn gadw Llanberis yn daclus. Trafodwyd Iddewiaeth a'r Wyl Pesach a mae'r mwyafrif yn deall cynnwys y plat seder. Mae llawer wedi Trafod Masnach deg yn llwyddiannus. Rydym wedi bod yn trafod- Beth sy'n gwneud ffrind da a mae bron bob un yn deall beth sy'n gwneud ffrind da. Rydym yn cynnal sesiynau Amser Caleb ac Ysgol Dina a mae llawer o'r plant yn elwa o hyn. Mae bron bob un o'r plant yn gallu rhoi cynnig ar syniadau i ysgrifennu gweddi Diolch. Rydym wedi cael Ymweliad gan y parch carol Roberts i gynnal seremoni bedyddio a dangoswyd arteffactau crefyddol. Cafwyd ymweliad ar eglwys ar capel a roedd y rhan fwyaf o'r plant yn gallu cymharu y ddau adeilad ar ffordd o addoli.

Yng CA2 mae'r disgyblion yn cael cyfnodau rheolaidd i ofyn cwestiynau am grefydd e.e Pam fod pobl yn mynd ar bererindod? Beth yw cristion? Beth yw heddwch? Maent yn defnyddio eu profiadau eu hunain ac eraill i ganfod atebion e.e Parchedig John Pritchard/ Y we a llyfrau o bob math. Mae'r plant wedi astudio pererindod sy'n perthyn i wahanol grefyddau yn ogystal a disgrifio eu pererindod delfrydol hwy eu hunain e.e lan y mor neu goedwig.

Mae mwyafrif y disgyblion yn gwybod ble mae cyrchfannau Pererinion yng Nghymru gan chwilio am dystiolaeth. Gallent egluro ac ysgrifennu o'u profiad 'Beth ydy siwrnai a phwrpas arbennig iddi' gan egluro yn dderbyniol bwrpas yr ymweliad a sut roeddent yn teimlo cyn mynd, a beth a ddysgodd y disgyblion amdanynt ei hunain o'r profiad. Roedd bron bob un yn deall pam fod pobl yn mynd ar bererindod, beth oedd eu cymhelliad gan werthfawrogi bod amrywiol grefyddau yn gwneud hyn mewn amrywiol ffyrdd. Archwiliwyd a gwnaed defnydd da o ystod o arteffactau crefyddol ac anghrefyddol i geisio amgyffred beth fyddai anghenion pererin ar bererindod. Mynegi barn a chwestiynau effeithiol gan y rhan fwyaf o'r disgyblion. Teimlwyd fod y gwaith o geisio deall beth fyddai arferion a defodau crefyddol y Cristion yn heriol ac yn diwallu anghenion unigol pob plentyn. Cafwyd gwaith cynhwysfawr gan fwyaf y disgyblion. Defnyddiwyd ystod o ddulliau addysgu ac adnoddau pwrpasol ar gyfer y gweithgareddau. Defnyddiwyd amrywiaeth o strategaethau a gweithgareddau amrywiol. Bu'r bererindod oddi amgylch yr ysgol yn llwyddiannus gydag ymateb da i'r gweithgareddau. Llwyddwyd i gael gwaith ysgrifennu estynedig effeithiol iawn gan y rhan fwyaf. Dangosodd rai o'r gweiniaid afael sicr o'r hyn a ddysgwyd.

Drwy dasgau amrywiol wrth drafod y cwestiwn 'Sut a pham mae gwahanol grefyddau'n diolch' mae rhan fwyaf o'r plant wedi deall pwrpas y gwyliau Eid ul Fitr/ Gwyl Sukkot/ Gwyl Diolchgarwch.

Mae'r mwyafrif wedi deall pwysigrwydd y gwyliau i ddilynwyr a mae bron bob un wedi deall effaith gwyliau ar ffordd o fyw. Mae

y mwyafrif wedi deall pwysigrwydd rhai rheolau o'r Beibl, Torah a'r Quran i ddilynwyr.

Materion i gael sylw

Mwy o brofiadau rhyngweithiol neu ymweliadau i gefnogi'r addysgu e.e. unigolion i'r gwasanaeth/ ymweliadau i gefnogi'r addysgu/ ymweliadau ir dosbarth o grefyddau eraill. Archebu Coleg y Bala ar gyfer y Pasg nesaf.

Archebu adnoddau perthnasol ar gyfer y disgyblion e.e setiau o feiblau ar gyfer darllen grwp.

Parhau i gydgyllunio i sicrhau fod dilyniant yn y tasgau a gyflwynir i wahanol oedrannau.

Paratoi llyfrau darllen dosbarth Addysg Grefyddol.

Mwy o bwyslais ar ddysgu sillafu geirfa crefyddol sy'n codi yn y themau.

Wrth gwestiynu mae angen meithrin y disgyblion i feddwl yn fwy ymestynnol a heriol. O ddod i arfer hyn byddai'r gwaith trafod o fewn grwpiau/ dosbarth yn codi mewn safon. Y goreuon i gael eu hymestyn wrth baratoi rhaglen waith iddynt fel y byddai modd iddynt gario mlaen a rhai gweithgareddau/ ymchwiliadau ymestynnol.

Rhagorol

Da

√

Digonol

Anfoddhaol

Cwestiwn Allweddol 2: Pa mor dda yw'r ddarpariaeth mewn Addysg Grefyddol?

- Dylai hunan arfarniad ystyried y dangosyddion canlynol: yr amser a roddir i'r pwnc, gwybodaeth bynciol, arbenigedd a datblygiad proffesiynol yr athrawon, addasrwydd y rhaglen astudio ac amrediad yr adnoddau dysgu a ddefnyddir.
- Mae arfarniad o arsylwadau gwersi a gwaith disgyblion yn caniatáu i benaethiaid a phenaethiaid adran i ddod i farn am ansawdd yr addysgu mewn gwersi Addysg Grefyddol o fewn yr ysgol, a'r graddau y mae disgyblion yn cael eu cymell a'u hannog i gyrraedd safonau uchel.
- Dylai ysgolion cynradd gyfeirio at y ddarpariaeth 'Pobl, Credoau a Chwestiynau' ar gyfer dysgwyr y Cyfnod Sylfaen yn ogystal ag Addysg Grefyddol yn CA2.
- Dylai ysgolion uwchradd gyfeirio at CA3, CA4 a CA5 (Astudiaethau Crefyddol ac Addysg Grefyddol).

Cyfeiriadau: Fframwaith Arolygu ESTYN Adrannau 2.1 ac 2.2 a'r Maes Llafur Cytûn Lleol

Yr addysgu: cynllunio ac amrediad o strategaethau

•Cynlluniau wedi eu hadolygu a chynlluniau tymor hir yn eu lle/(adolygwyd Medi 2011). Cynlluniau tymor byr o ansawdd da yn dilyn trywydd y plentyn yn y Cyfnod Sylfaen a Ca2. Adeiladir ar fedrau'r disgyblion wrth iddynt symud o'r Cyfnod Sylfaen i Gyfnod Allweddol 2.Cynlluniau da a phwrpasol yn codi safon yr addysgu a'r dysgu.

•Cyfoethogir profiadau plant yn y CS a CA2 trwy gyfuniad da o waith ar ac oddi ar y safle, trwy ymweliadau amrywiol addysgol ac ymwelwyr amrywiol sy'n ymwneud a themâu'r dosbarthiadau. Mae'r profiadau yma yn ardderchog, yn ychwanegu at ddealltwriaeth ac ehangu profiadau'r disgyblion drwy hybu'r athroniaeth o ddysgu drwy brofiad cinesthetig - (tystiolaeth - Portffolio ethos a phrofiadau yn y Cyfnod Sylfaen).

Mae cynllun ABaCH a'r pwyslais amlwg a roddir ar addysgu am foesoldeb yn datblygu holl ddisgyblion i fod yn ddinasyddion goddefgar a chyfrifol.

Mae tasgau athrawon wedi eu cynllunio'n bwrpasol i roi cyfleodd i ddisgyblion ddatblygu sgiliau creadigol, datrys problemau, a medrau meddwl ar draws y maes. Mae amrywiaeth o dechnegau ac offerynnau medrau meddwl a defnyddir yng NgA2 a'r Cyfnod Sylfaen yn dda gydag elfennau da iawn.

Ar draws yr ysgol mae'r athrawon a'r staff addysgu yn gwahaniaethu'n dda ar gyfer gwahanol allu er mwyn cefnogi grwpiau ac unigolion. Mae'r disgyblion yn gweithio ar eu lefel gyda'r staff addysgu yn eu herio'n dda iawn. Dengys arsylwadau bod pob dosbarth a llyfrau gwaith y disgyblion bod gwahaniaethu'n dda o fewn Addysg Grefyddol.

Materion i gael sylw

•Parhau i ddiwygio'r portffolio gan roi sylw i fedrau meddwl yn y gweithgareddau.

•Dulliau o sicrhau fod yr holl ystod gallu yn cael eu hymestyn yn briodol a bod lefel addas o her yn galluogi rhagoriaeth

•Sicrhau bod y MPLL penodol ar gyfer sgiliau'r MAes - tueddiad yn rhai o'r gwersi i fod yn ieithyddol yn hytrach na chrefyddol

Rhagorol

Da

√

Digonol

Anfoddhaol

Addoli ar y Cyd

Cwestiwn Allweddol 2: Pa mor dda yw'r ddarpariaeth ar gyfer addoli ar y cyd?

Ydy'r addoli ar y cyd yn cydymffurfio â'r gofynion statudol?

Ydy

Nac ydy

Cyfeiriadau: Fframwaith Arolygu ESTYN Adran 2.3.1, 'Arweiniad atodol ar arolygu Addoli ar y Cyd mewn ysgolion anenwadol' (ESTYN, Medi 2010), 'Addysg Grefyddol ac Addoli ar y Cyd' (Cylchlythyr y Swyddfa Gymreig 10/94)

Nodweddion da mewn perthynas ag ansawdd yr Addoli ar y Cyd

- Mae naws ysbrydol arbennig i'n gwasanaethau ac mae'r plant yn cyfrannu'n effeithiol trwy drefnu cyfraniadau ymlaen llaw a thrwy rannu teimladau ar y pryd. Mae dosbarthiadau yn eu tro yn creu gwasanaeth efo naws ysbrydol neu foesol ar Ddydd Gwener.
- Cynhelir sesiynau Amser Cylch effeithiol yn rheolaidd ym mhob dosbarth a sicrhewr cyfleoedd da i fyfyrion, holi a rhyfeddu.. 83% o'r disgyblion yn credu eu bod yn cael cyfle i leisio barn neu drafod problemau- sy'n dangos elfen dda iawn o safbwynt partneriaeth a llais y plentyn
- Mae'r ddarpariaeth ar gyfer datblygiad ysbrydol y disgyblion yn dda iawn. Cant gyfleoedd drwy gynllun ABaCh i fyfyrion ar gwestiynau mawr y byd, ac mae eu dealltwriaeth a'u gwybodaeth o arferion a storïau Cristnogol yn dda. Mae dysgu am greddoau neu grefyddau eraill yn dda yn yr ysgol.
- Mae'r ddarpariaeth ar gyfer datblygiad moesol y disgyblion yn dda iawn. Rhoddir pwyslais amlwg ar barch, tegwch a gonestrwydd. Defnyddir storïau mewn cyfnodau amser cylch, gwersi ABaCh a chyfnodau cyd addoli/gwasanaethau i drafod materion sydd yn annog trafodaethau sy'n gywir ac anghywir. Gwobrwyir y nodweddion hyn yn y gwasanaeth gwobrwyo wythnosol. Gosodir sylfeini cadarn gan gynllun Ysgol Dina ac Amser Caleb. Prosiect Ysgol Dina Bach i atgyfnerthu gwerthoedd efo carfan ddethol o ddisgyblion
- Cynhelir cyfnodau cyd - addoli rheolaidd, yn dorfol ac yn y dosbarthiadau er mwyn sicrhau bod yn cwrdd â'r gofynion statudol.

Materion i gael sylw mewn perthynas ag ansawdd yr Addoli ar y Cyd

- Lle i strwythuro amser cylch

Rhagorol

Da

v

Digonol

Anfoddhaol

Llofnod: Siw Brookes

Dyddiad: Mehefin 2013